

V. [MANDAT KRÓLEWSKI O NOWYCH CŁACH NA KONIE I SKÓRY]^a

Magnifice, sincere Nobis dilecte! In proximo conventu Regni cum confirmaremus Regni iura ac privilegia communi consensu omnium ordinum, quasdam etiam veteres constitutiones, quae vel neglectae iacebant vel executione debita carebant, innovavimus, demandaturosque Nos eas esse debite executioni recepimus. Inter quas illud praecipuum est, quod cum divi Wladislai proavi Nostri privilegio cautum sit, ne quae nova telonea instituerentur, permulta tamen instituta esse postea, quibus et mercatores vehementer gravari se qu[a]eruntur^b et rerum omnium caritas in immensum crescit. Cui rei divus parens Noster obviam ire statuerat conferique omnia teloneorum privilegia in cancellariam ex decreto conventus inserta, quemadmodum permulta comportata sunt. Tamen propter adversam valetudinem Maiestatis eius subindeque emergentia publica negotia res exitu^c suum sortita non est. Quamobrem petentibus a Nobis terrarum nuntiis ex consiliariorum Nostrorum sententia assensi sumus, ut quod a divo parente Nostro ea in re agi receptum erat, huic extremam manum imposeremus. Itaque mandamus Sinceritati tuae, ut in praefectura sua omnibus, qui telonea quaecunque habent edicat et denuntiet ut litteras privilegia institutionis et concessionis eiusmodi privilegiorum in cancellaria Nostra, quod erit inter publicationum edicti huius Nostri et festum proximum Nativitatis Domini [25 XII 1550] producant, atque describendas exhibeant. Denunciantes illis quod quicumque intra hoc tempus litteras et privilegia eiusmodi non produxerint atque exhibuerint cum iure suo, quod ad teloneum exigendum habuit, casurum, literasque illius et privilegia nullius momenti et roboris deinceps futura. Equorum quoque ac expolitarum cutium magna se caritate atque adeo inopia premi nuntii querebantur. Quamobrem innovavimus veterem constitutionem de non educendis equis cutibusque expolitibus non evehendis extra Regnum¹; quae ut hoc diligentius observetur, edicet Sinceritas tua in praefectura sua, ne quis omnino equos aut equas extra Regnum Nostrum exigere aut cutes expolitas evehere audeat. Qui vero contra facere ausus fuerit, eum equos aut equas cutesque amissurum; cavebit autem Sinceritas tua, ne in praefectura illius contra eam constitutionem aliquid a quopiam committatur. Ac eos equos equasque atque cutes, quos aliquis educere extra Regnum deprehensus fuerit, pignora bit et detinabit. Quorum dimidiam partem Sinceritati tuae officioque illius capitaneali, dimidiam vero fisco Nostro cedere volumus. Cetera autem cognoscet Sinceritas tua ex litteris confirmationis Nostrae, quas illi presentibus adiunctas mittimus, quas voce praeconis in locis publicis publicari mandabit ut ad omnium noticiam pervenire possint. Factura Sinceritas tua pro gratia Nostra et officio suo.

VI. LITTERAE RESTIUM

A. Mandatum de publicandis restium litteris

Sigismundus Augustus etc. Magnifice, sincere Nobis dilecte! Quandoquidem in hoc conuentu Regni generalis expeditio bellica decreta est, si hostes Regnum et dominia Nostra invadere vel-
lent, ut tempori parati et instructi esse possimus, visum [fuit] Nobis et consiliariis Nostri-
suadentibus binas litteras restium praemittere atque iis nobilitatem Regni ad arma concitare.
Quas in manus Sinceritati tuae mittimus ac mandamus, ut primas quidem mox ut redditae
ei fuerint, alteras vero quatuor hebdomadis postea voce praeconis in foris protemplis ac aliis locis
publicis proclamare iubeat ac ad nobilitatem praefecturae suae perferendas curet. Interea
tamen iudicia castrensia exerceat et ut terrestria quoque habeantur det operam. Quoniam
vero fines Regni absque certo aliquo presidio militum relinqui non placuit, ex unanimi con-
sensu consiliariorum Nostrorum spiritualium et saecularium tributum ducillare quod **czopowe**
et civile quod **schosz** dicitur, in hunc annum imperavimus. Cuius exigendi tempus et modum

^a W MK, t. 78 tekst ten nie ma tytułu ani nie został na końcu opatrzony datą. ^b Odczyt niepewny. ^c Odczyt niepełny i niejasny.

¹ Por. konstytucję z 1538 r.: De cerdonibus oraz: De equireis, Vol. Const., t. I, vol. 2, s. 175.

hisce litteris Nostris universalibus praescripsimus, quas Sinceritas tua publicare curabit ac^a quem exigendis hisce tributis praeficimus, autoritate capitanealis officii adsit, recusantesque^b illud pendere pignoribus coerceat et compellat secundum litterarum universalium praescriptum. Factura Sinceritas tua pro officio suo et gratia Nostra. Datum^c

B. Litterae restium primae

Sigismundus Augustus etc. Universis et singulis palatinis, castellanis, dignitariis, officialibus, terrigenis, nobilibus, advocatis, scultetis et civibus caeterisque cuiuscunque status, condicionis et praeeminentiae subditis Nostris bona quaecunque terrestria haereditaria et obligatoria possidentibus et ad expeditionem bellicam generalem de iure vel consuetudine Regni Nostri obligatis, sincere et fidelibus dilectis, gratiam Nostram Regiam. Magnifici, generosi, nobiles et famati, sincere et fideles Nobis dilecti! Cum ad repellendos hostium conatus si quid moliri contra Regnum et dominia Nostra vellent, generalis expedicio bellica ab omnibus ordinibus Regni in hoc Conuentu decreta sit nuncianturque Nobis non satis quietia consilia ab hostibus Nostris agitari eosque paratos ac intentos occasionem invadendi Regni et dominiorum Nostrorum expectari. Contra quos et Nos vicissim ut parati et instructi sumus ne Nos oscitantes opprimant hisce primis restium literis admonendos vos diximus ita ut admonemus atque mandamus. Equos, arma et alia omnia quae usus belli postulat tempori paratis ut cum res postulaverit evocati a Nobis tertiis restium literis in quemcunque locum et quocunque tempore intra hunc et futurum Conventum Regni durere vos pro rei necessitate et belli ratione visum Nobis fuerit, sequi Nos instructi rebus ad bellum gerendum necessaria positis. Interea tamen exerceri iudicia neque ulla ratione intermittere volumus usque quo tertiarum restium literae missa a Nobis fuerint. Praesentes autem literas alius ad alium viciniorem transmittat, ultimus vero ad capitaneum loci remittat, sub indignatione Nostra et confiscatione bonorum aliter non facturi. Datum Piotrcoviae in Conventione Regni generali, sabbato postridie festi sancti Jacobi [26 VII], anno Domini MDL^o, Regni vero Nostri XXI°. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium.

C. Secundae literae restium³

Sigismundus Augustus etc. Universis et singulis palatinis, castellanis, dignitariis, officialibus, terrigenis, nobilibus, advocatis, scultetis et civibus caeterisque cuiuscunque status, conditionis et praeeminentiae, subditis Nostris, bona quaecunque terrestria haereditaria et obligatoria possidentibus et ad expeditionem bellicam generalem de iure vel consuetudine Regni Nostri obligatis, sincere et fidelibus dilectis gratiam Nostram Regiam. Magnifici, generosi, nobiles et famati, sincere et fideles Nobis dilecti! Mandavimus vobis iam antea primis restium literis, ut ad reprimendos hostium conatus parati et instructi essetis: quandoquidem bellica generali expeditione reprimendos eos esse in proximo Conventu Regni decretum est. Nunc iterum de more hisce secundis restium literis mandamus omnino habere volentes ut equos, arma et cetera ad bellum necessaria pro facultatibus suis bene parata habeatis, ut cum tertiis restium literis evocati a Nobis fueritis ad eum locum ad quem iusserimus ac ad tempus quod intra hunc qui proxime habitus est et futurum Conventum Regni designaverimus conveniatis. Interea vero iudicia habeantur neque intermittantur prius quam tertiarum restium literas missae a Nobis fuerint. Volumus autem ut hasce literas Nostras alter alteri viciniore transmittat, ultimus vero loci capitaneo remittat. Sub gravi indignatione Nostra et bonorum confiscatione aliter non facturi. Datum Cracoviae^b feria secunda postridie festi sancti Bartolomei Apostoli proxima, anno Domini MDL^o [25 VIII 1550], regni vero Nostri XXI. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium.

^a Dalej pozostawiono wolne miejsce. ^b Odczyt niepewny. ^c Brak daty.

^a W MK, t. 79 tytuł brzmi: Literae restium secundae. ^b Odtąd aż do końca tekst ten występuje tylko w MK, t. 79.